

КУЛЬТУРА ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК СКЛАДОВА ЯКОСТІ ТА БЕЗПЕКИ РОБОТИ ІНЖЕНЕРА

¹ Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті розглянуто визначення поняття "культура виробництва", його характеристики та складові частини. Особливо виділено питання безпеки на виробництві у промисловій сфері, для котрої Вінницький національний технічний університет готує спеціалістів, та вплив безпечності та якості роботи інженерів на розвиток вітчизняної економіки.

Ключові слова: виробнича культура, культура виробничої діяльності, якість роботи інженера, корпоративна культура, культура праці, ергономіка, охорона праці.

Abstract

The article deals with the definition of the concept of "culture of production", its characteristics and components of production. The issue of industrial safety in the industrial sector, for which Vinnitsa National Technical University prepares specialists, and the impact of the safety and quality of engineers' work on the development of the domestic economy, are singled out.

Keywords: industrial culture, production culture, quality of work of engineer, corporate culture, labor culture, ergonomics, labor protection.

Вступ

Висока динаміка змін – одна з основних рис сучасної економіки взагалі та промислового виробництва зокрема. Про це свідчить ряд статичних показників Державної служби статистики [1], які характеризують економіку України: зростання прямих закордонних інвестицій – 1,9 млрд. дол. (2017 р.), зростання індексу промислової продукції – 6% для металургійного виробництва, 4% для харчової промисловості, майже 3% для галузі постачання електроенергії та пари, зростання індексу капітальних інвестицій – 22% і 413 млрд. дол. тощо. Підприємствам, щоб успішно існувати у швидкозмінних умовах, необхідно запроваджувати нові форми організації та управління виробництвом, враховуючи конкуренцію, переорієнтування політики й економіки України на західноєвропейські ринки, запровадження Міжнародних стандартів ISO.

Основна частина

Особливістю нових форм організації та управління є вимога змін ціннісних установок та норм усіх учасників виробничих процесів. Це інколи супроводжується опором та нерозумінням як рядових працівників, так і інженерів та працівників менеджменту. Саме тому, до речі, роботодавці у претендентах на вакансії прагнуть побачити соціокультурні навички "етичність", "добросовісність", "моральність" і саме працівники з такими навичками отримують більшу заробітну платню [2].

Отже, деяка сукупність ціннісних установок і норм є важливим фактором підвищення конкурентоспроможності підприємства, однією з складових якої є питання безпеки та якісного виконання своїх функціональних обов'язків інженерами підприємства та іншими працівниками. Щоб вплив цих факторів був позитивним, необхідно перш за все визначити, що ж це таке, які форми має та кого стосується.

Сукупність цінностей та норм, які сформувались на певному підприємстві, в установі чи організації, називають терміном "**корпоративна культура**" [3]. Даний термін визначається соціально-культурними установками працівників та менеджменту.

Більш конкретний та звужений термін "**культура праці**". **Культура праці** [4] – це уміння праців-

ника виконувати завдання

- 1) з високою майстерністю, точністю, економією,
- 2) з високою продуктивністю та якістю,
- 3) з постійним пошуком досконаліших і ефективніших методів,
- 4) з відповідальністю за результат.

Ширшим, місткішим та змістовнішим є поняття "**виробнича культура**" [5], яке включає в себе наступні особливості роботи працівників на підприємстві:

- 1) організаційно-технічні;
- 2) гігієнічні;
- 3) психофізіологічні;
- 4) соціально-культурні;
- 5) естетичні;
- 6) та інші.

Дане поняття об'єднує у собі архітектурні рішення виробничих будівель та управлінських корпусів, внутрішній дизайн приміщень, облагородження прилеглої території, чистота і порядок на робочих місцях, наявність зон відпочинку та оздоровлення. Крім того, сюди ж можна віднести конкретні особливості виконання самого технологічного процесу:

- 1) якісна розробка конструкторсько-технологічної документації;
- 2) ретельне виконання технологічних операцій (виготовлення, перевірка, оздоблення, пакування тощо).

Отже, можна виділити такі форми культури виробничої діяльності:

- 1) технічний (запровадження механізації та автоматизації, комп'ютеризація, впровадження інновацій тощо);
- 2) науковий (науково-обґрунтована організація праці та умови праці (санітарно-гігієнічні та психофізіологічні);
- 3) особистісно-культурний (соціємоційні (порядність, командна робота, емоційний інтелект та ін.), когнітивні, професійні навички, фізичний розвиток та ін.).

Тобто виробнича культура включає 3 зони відповідальності:

- 1) працівника (інженера, робітника, управлінця) – якісне виконання трудових обов'язків;
- 2) власника (керівника) - організація виробництва, безпека, охорона праці;
- 3) зовнішнього середовища - проведення спеціалізованих наукових досліджень, прийняття відповідних законодавчих актів та ін.

По-суті, гадаю, виробнича культура (або культура виробництва, культура виробничої діяльності) є предметом вивчення для науки "ергономіки". **Ергономіка** – наука, що вивчає особливості виробничої діяльності людини, щоб зробити її безпечною та ефективною [6].

Слід зауважити, що травматизм на робочому місці у різних сферах промислового виробництва є дійсно серйозною проблемою. Наприклад, у 2016 році на виробництві сталося 4 287 нещасних випадки, загинуло 350 осіб і 400 стали інвалідами [1, 7]. Зріс травматизм на 1000 працюючих: вугільна галузь – на 61%, галузь культури – на 84%, енергетика – на 43%, зв'язок – на 80%, газова та деревообробна промисловість – більш ніж удвічі. Міністерство енергетики та вугільної промисловості що 2 місяці інформує про нещасні випадки зі смертельними наслідками на відповідних підприємствах. Саме тому, забезпечуючи культуру праці та виробничої діяльності в галузях промисловості, пов'язаних з підвищеним ризиком для життя та здоров'я, особливо важливо розвивати культуру охорони праці – створити і чітко дотримуватись системи правил, обов'язків, відповідальності, які стануть міцним профілактичним засобом для захисту інженерних працівників та робітників.

Висновки

Україна, активно інтегруючись у світову спільноту, запроваджує на законодавчому рівні європейські норми з охорони праці, які гарантують збереження життя та здоров'я працівників усіх галузей економіки. З іншого боку, робітникам, інженерним працівникам та керівникам усіх ланок управління необхідно розвивати культуру праці та культуру виробничої діяльності. У співпраці вони підвищуватимуть якість виробленої продукції та наданих послуг, а отже – забезпечуватимуть конкурентоспроможність українського виробництва, стимулюватимуть інвестиційну привабливість України та підвищуватимуть добробут її громадян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Державне управління статистики [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Del Carpio, Ximena, Olga Kupets, Noël Muller, and Anna Olefir. 2017. Skills for a Modern Ukraine. Overview booklet. World Bank, Washington, DC. License: Creative Commons Attribution CC BY 3.0 IGO. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://wbfiles.worldbank.org/documents/hdn/ed/saber/supporting_doc/Background/WFD/SABER_WFD_Background_Skills_for_a_modern_Ukraine.pdf
3. Ігнат'єва І.А. Корпоративне управління [текст]: підручник. / І. А. Ігнат'єва, О.І. Гарафонова. – К.: "Центр учбової літератури", 2013. – 600 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1365060652454/menedzhment/korporativna_kultura
4. Ковальчук В. Формування культури праці засобами естетичного виховання. – Педагогіка і психологія професійної освіти, №5, 2002. р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/profile/Vasil_Kovalcuk/publication/318316675_Formuvanna_kulturi_praci_zasobami_esteticnogo_vihovanna/links/59632176aca2728c1119895b/Formuvanna-kulturi-praci-zasobami-estetichno-go-vihovanna.pdf
5. Кукоба В.П. Виробнича культура в системі менеджменту підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kneu.edu.ua/userfiles/ec_pidpr_th_pr_4/3/Kukoba.doc
6. Чеп М.-Л. А. Ергономіка / Енциклопедія сучасної України. Том 9.Е-Ж. — К.: Інститут енциклопедичних досліджень Національної академії наук України, 2009.
7. Державна служба України з питань праці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dsp.gov.ua/category/diyalnist/travmatyzm-na-vyrobnystvi/>

Войтко Станіслав Костянтинович — студент групи ЗЕ-156, факультет електроенергетики та електромеханіки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: cncf2598@gmail.com

Захаров Василь Володимирович — ст. викладач кафедри інтеграції навчання з виробництвом, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: levvv1955@gmail.com

Бурдейна Олена Володимирівна — ст. викладачка кафедри інтеграції навчання з виробництвом, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: elenaburd@gmail.com

Voitko Stanislav K. — Department of Power Engineering and Electrical Mechanics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email : e-mail: cncf2598@gmail.com

Zakharov Vasyl V. — senior lecturer Training and Production Integration, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsya, e-mail: levvv1955@gmail.com.

Burdeina Olena V. — senior lecturer Training and Production Integration, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsya, e-mail: elenaburd@gmail.com.